

ადმოსავლეთის ასპარაჟი. მდ ნარაიუცკაზე სოფ. სვისტოლინიდან და სკომოსხიანთ დასახლებით...

კამკასის ასპარაჟი. მდგომარეობა არსებითად არსად არ შეცვლილა. დასავლეთის ასპარაჟი. სომხის ჩრდილოეთით გერმანულენა მდგარი...

ბაქარის ასპარაჟი. ცნობა არ მოსულა. რუმინების ასპარაჟი. ბეჭოსთან რუმინულენა ავსტრიულთა ერთი...

ბაიალონიის ასპარაჟი. გენ. სარაილის ჯარის მარცხენა ფრთაზე წვრილ-წვრილი ბრძოლები...

ლონის ხმარობენ რათა ხელი შეუშალონ მათი გეგმის განხორციელებას. თუ როგორ შესძლებენ ამას მომავლი დავაზე...

ინგლისის შტაბის უფროსს რომ გრეტსონს დიდად საგულისხმო სიტყვა უთქვამს. მის განუცხადებია: ჩვენ უნდა ვიპოვოთ...

კურნალ-გაზეთებიდან.

რუმინების ჩრდილოეთ საზღვარზე მდინარე ბუზენიან ორშოვანზე გერმანიის ჯარის სარდალი ფალკენჰაინი მისწრაფის წინ; მან გადალახა რუმინების საზღვრები...

ინგლისის პარლამენტის ცნობილი დეპუტატი დილინი ამბობს: აშკარაა ბალკანეთი იქცა დიდმნიშვნელოვან ასპარაჟად...

იტარონ სარაილის ჯარების წინააღმდეგ და გადაჭრული ბრძოლა დაიწყო მათელ გამოირკვევა.

რუსეთის წითელი ჯვრის საზოგადოების რწმუნებული შეუთანხმდა გერმანიის ტყვე სამხედრო ექიმების გადაცემის შესახებ შედეგი პირობით. ყოველ 2500 ტყვე ჯარისკაცზე დატოვებული იქნება...

ბუქარესტში მივიღეთ ფრანგი ავიატორები. მათ მოაწესრიგეს გერმანულთა და ბულგარულთა შერბილისაგან თავდაცვის საქმე...

გერმანიის სოც. დემოკრატიის ცენტრალურ ორგანოს „ფორვერტსისა“ და მოქმიანი გარდენის ჟურნალის გამოცემა განაზღვრა. გერმანიის მთავრობამ შეცდომათ სენო მათი დახურვა.

რუმინების სამეფო თავთბრზე ყოფილმა მინისტრმა 80 წლის კარბა საგულსხმო სიტყვები წარმოსთქვა: მან განაცხადა...

აზნაირად რუმინის მათ მხარე მიმოსვლით მათ აზრად პონდათ გერმანია ავსტრიისა და ოსმალეთის მიწაყელის გაშორება ბულგარეთის აღებით.

სამხედრო მიმობილება.

„რუმინების ბრძოლებში“ ფართე ხასიათი მიიღეს და უკვე საზღვრების ყოფნა არ ყოფნის საკითხი დასვა.

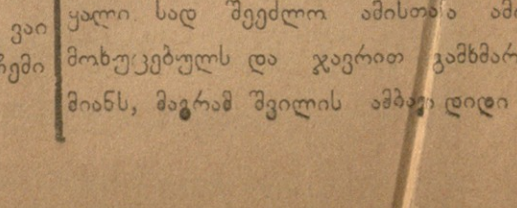
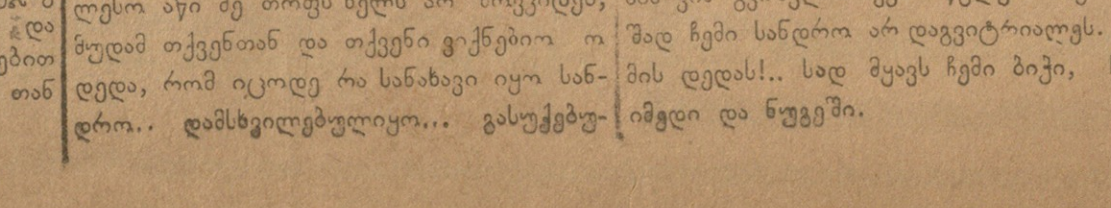
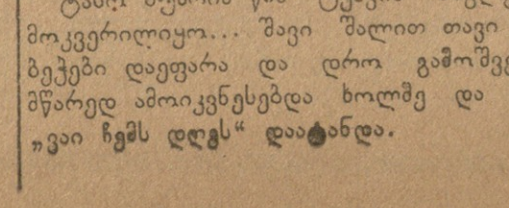
თავდაპირველად სახეში მისაღები ის არის; რომ რუმინების გამოვლას საბერძნეთის პოზიციის შეცვლა უკაცშირადდენ და ფიქრობდნენ, თუ რუმინია გემოვა საბერძნეთიც იძულებული იქნება ომში ჩაერიოს.

ფერფელად ვაქცე შენი წერადა ფერფელად ვაქცე დეილა დამაზი და ჩემ დადუნის მავს სტრატეგის შენიჟის დაწვრდას ვაგუფი სხა... მთის უკავილგბი წიგნი და ებუელა შენკან შიმდენილი დასახტაჯად სინხლით დაეფურტდე; მთქმალ-მოქმალე და შიქუნ ნაჟს კასავატჯაჯა...

გახსნეს! ამოკლავს! (სიპიჩი). III (დასასრულია იხ. „სამშ“. № 455.) შამთრის შავბენლი ლამე იყო. ქვეყანას „მწუხრის ზეწარი“ გადაფაროდა. თოელი თითქმის ორ არმინს ასტილებოდა. ამდენა თოელი და კიდევ ქვენა ქრით თოვა...

ტურას ტკილიდა ეძინა. ანდრია არ იყო სახლში ის დილით გაემგზავრა მახლობელ დაბისაკენ შვილი-საგან გამოგზავნილი პოსილის მისაღებად. დღიხანს იწვალეს ტასომ და ედუკომ ლამე გაუტყდათ... არ დაეინათ... ფიქრებმა გაიტაცა ეს ორი ადამიანი...

სისა და წოდების, საერთო ეროვნული ინტერესების დასაცვლოდ. ამის მთავარი მიზეზი ის არის, რომ ჩვენ გადავიწყვიეთ დასაქმებული და საკუთარი თავი-გაზრდა; მრისი უყულებამ ტრიბუნს ვარი, მიღებოთ მსგავსი და უილაჯონი შევიქენით, რომ საკუთარი ძაღის იმედი დავეკარგა, სხვას ავეყიდეთ ზურგზე და მისგან მოველოდით ხსნას დამოუკიდებელი მოქმედების უნარი წაგვერთვა, აღარ მოგვევლება ძველებური, ქართველური სიამაყე, თავისთავის პატივისცემა, გამყვანობა და კაცური კაცობა. ჩვენი ამბიარა უნდაღრუკი ცხოვრების ნიადაგზე აღმოცენებული ჩვენში „ცხოვრილ ორ მიმართულებათა“—სოციალ-დემოკრატების ეროვნული ნილიონში დედერალისტების სოციალ-ეროვნული ორქოფობა.

მარკამ დღევანდელი ხანა, უაღრესად პრაქტიკული ხანა არის; როგორც კერძო პირთაგან ისე ყოველი ერთი ცდილობს პირველ ყოვლისათვის საკუთარ კეთილდღეობა—სარგებლობაზე; ანაირ პირად და ეროვნულ ეგოიზმს აქვს დღეს ყველგან მკიდროლად გამდგარი ფესვები; და ჭეშმარიტად, სასაცილოა, რომ ჩვენისთანა აზრობის მქონე და არაფრის მკოდნე ერის წევრები, ახრ კანონებს და მართლდენ საკუთარ თავზე ზრუნვას და მთლიან მისცემენ კაცობრიობის ცხოვრების მოწყობას ერთის მხრით და მეორე მხრით ერთა შორის ძმობა-ერთობის და თანხმობის განხორციელების მეტად რთულ და პარალელ მატერიალ კითხვების გადაჭრას აღეცვენ თავიანთ სესტ და მცირე ძალ-ღონეს.

ქართული პრესა.

ბატონი პრესის გაყრამდღე და მას შემდეგაც ქართველმა თავად-აზნაურებმა ხელი მიჰყო თავის მამულ-დედულის გაყიდვა-გაფლანგვას. ამან დაჩქარა საუკეთესო დიდი მამულების უცხოთა ხელში გადასვლა, სხვას რომ თავი გაეცინებოთ მარტო აჯამეთის, ახალ ქალაქის და ბორჩალოს მამულების გახსენებაც კი საკმარისია თუ რა ხდებოდა და ხდება. ამ გარემოებებში დააფიქრა ჩვენი საუკეთესო მამულიშვილები. დაიბადა აზრი ეროვნული ბანკის დაარსების შესახებ, ბანკის მიზანი უნდა ყოფილიყო: მსგავსად ბოლონელითა ეროვნული ბანკის მოღვაწეობისა, დაეცვა უცხოეთთან სამშობლოს მიწა-წყალი. აზრი დიდი იყო, მაგრამ ბოლონელები ბოლონელები არიან და ჩვენ კი ქართველები. რაც შესძლეს მაშინ ბოლონელებმა ჩვენთვის ჯერ შეუძლებელი შეიქნა. ეროვნული ბანკის დაარსება დროებით შეფერხდა. და რომ საქართველოს მიწა-წყლის განიავებისათვის რამოდენიმე მილიონი ხელი შეეშალათ, 1907 წ. გლეხკაცობასა და თავად აზნაურობას შორის შეუმდგომლობა იკისრა თბილისში არსებულმა საადგილმამულო კომისიამ. გახ. საქართველომ ესემა თუ რა გაუკეთებია ხსენებულ კომისიის ცხრა წლის განმავლობაში და სხვათა შორის აღნიშნავს:

„საადგილმამულო კომისიის ყოველწლიური ბიუჯეტი ჩვეულებრივ 60 ათასიდან 100 ათასამდე აღიარდა. როგორც უკანასკნელად გამოცემულ ანგარიშბუღალტრის წლის განმავლობაში, ე. ი. 1907 წლის მარტიდან 1916 წლის იანვრამდე, საადგილმამულო კომისიის შენამდგომლობით და დახმარებით მიწის სუბდერგაციებში 207 შეთანხმება მოახდარა, რომელშიაც 11 ათას კომლის მიუღია მონაწილეობა. ამ უკანასკნელთა მიერ შემქმნილი მამულის რაოდენობა 96 ათას დიორის სტარბობას, ღირებულება 5 თითქმის ორ მილიონ ნახევარს წარმოადგენს. ეს ციფრები მჭკრემტყველი არიან თა

რაც არ გაუგია, ნეტავი ცოცხალი მოცილოდეს და გზაზე არაფერი გაუტარდეს დებოდეს.

— უი ისევე კარგი დაგეგმართოს! მოძილოცავს სანდროს ამბავს მაინც შეიტკობ, ქალო.
— აღრე, გენაცვალე, მოლოცვა. ვინ იცის რა ამბით დაბრუნდება ჩემი მამამთილი.
— ღმერთსა ვსთხოვ, ჩემი ცოლილი პირით, ჩემო ტასო, მისთანა ამბავი მოქტანოს შენ მამამთილს, რომ თქვენი დაუხებელი გული გამხიარულდებულყოფს... მზემ გაღიხარა. დალაღობა ტასომ ჰქონელს საკვები მისცა, შეშა დააძადა, მადი გამოაცხრა, ამასობაში დღემ დამე ადგილი დაუთმო. დაბინდა. ელუქო ცეცხლის პირს მოიბუხა. ტასომ ბავშვს აცანი მორჩოზა. ტურა დიდის კალოდან ძუძუებს დაუფრებოდა და თავისის რაღაცას ბუტბუტებდა.
— დაბალი ვახშობა იქნებოდა როცა ნახვა ოჯახს დაიყვანა და გაჩუნდა. ძალი იქნა ანდრია და წუტუნით მიეგება.
— ჩიქა, ტასო შევილო, მოათანა, მგონია ბერაკცა. უბედური რა გვიან წაასულა. მაგ ხნის კაცისთვის ამ გვა აინდუი საარული ძნელია. თოვლიცაა. აბა, დედა შეილობას, სან თელი მწათე.
— კარგად თქვი და სახლი შემოფორთხდა ცხალ-მკვდარი ანდრია. სურგზე პატარა ხეყვით ეკიდა. შესვლისათთანავე

ვის თავადიც: სხვათა შორის ნათლად მოწიბებენ იმ მნიშვნელოვან ევოლუციას, რომელიც ჩვენ მიწაში მთლიანად ემჩნევა ბოლო დროს და წერილი მესაკუთრების გამრავლებისა და განშტოებისაკენ არის მიმართული. საადგილმამულო კომისიის უწინარეს ყოვლისა ეს უნდა ჩათვალოს მოღვაწეობის აქტივში, რომ ის შედეგებისდაგვირად ხელს უწყობს ამ კეთილმოყვულ ევოლუციას.

უბეჭვლია, რომ ინტენსიური დეკლუტური შექმნების განვითარება ჩვენში შეუძლებელია თუ არ მოიხსოვოს უზარმაზარი ფეოდალური ლატი-ფუნდები, რომელთა გასაძლიერებლად ჩვენ შეამუშავეთ არც სათანადო კაპიტალები გაიზარა, არც შესაფერი ცოდნა-გამოცდილება. ჩვენი მეურნეობის საკითხი უწინარეს ყოვლისა საკუთრების საკითხია, რასაკვირველია. მაგრამ ამასთან ერთად ის მელორაციის და ტექნიკის საკითხიც არის, როგორც სხანს საადგილმამულო კომისიის ახლანდელ ხელმძღვანელებს ნათლად შე

ახალი ამბავი.

ქუთაისის საოლქო სასამართლოს თავმჯდომარე ნიკიტინი სხვადასხვა საქმეების გამო თბილისს გაემგზავრა.

აღვ. კერძო პროცესების მმართველმა ქანა დუნდუმ თხოვნით მიმართა, ომში წასულითა ოჯახების დახმარებლად მეთუტეტს რომ დახმარება აღმოუჩინონ მთელი წლის წიგნის ფულის გადახდით, ომში მყოფთა პირების 7 მოწაფეს. კომიტეტმა დაადგინა, შეუადგომლობა სანა ხევროთ დაქმნა ვიღოვლებულ იქნას.

ამ დღეებში მოელიან ქუთაისში, 8 ვაგონ შაქრის, ქუთაისის გუბერნიის საკუროებისათვის.

ჯარის კაცი, მეღვინისა და სოლო-მონის ძე ნაწიელი, მხახურობდა მეორე კავკასიის კორპუსში 203 სობაში, პოლკში, მეორე წელია რაც არაფერი იციან მისმა მშობლებმა, მის შესახებ ვსთხოვეთ უმორჩილესად თუ ვინმემ რამე იცის მაქნობოს შემდეგი ადრესით: დ. ჩხარა, მღვ. ი. ფანჩულაძე.

იბეჭდება და მალე გასაყიდად გამოვა ახალი საყუარული წიგნაკი „კატა გოლიათი“ დასურათებული მხატვრის ვალერი კაროის მიერ. ფასი ორი მუური. სასურსათო საქმეების მომწესრიგებელ კომისიის საგუბერნიო თათბირზე, თვევით მოვაჭრეთა თხოვნა, რომელნიც მოითხოვენ არსებული ნიხრის გაუქმებას შეწყნარებულ იქნა. ამავე თათბირზე იქნა განხილული კითხვა ღვინოზე ნიხრის დაწესების შესახებ, რომელმაც დაადგინა, ეს საქმე გადაეცეს მოსაწესრიგებლად საქალაქო სასურსათო კომისიას.
რედაქციამ მიიღო ქრ. შ. წ. კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების ქუთაისის განყოფილების მიერ გამოცემული, აქიმ

სანდროსი. აი მისი ქმარ ხანჯალი, მესტები, ქული, ქილები, ხმალი. ყველაფერი ეს, ბატონებო, ახლა ჩემი საკუთრებაა. მე დამიტოვა ჩემი ბიჭვა ეს ყუთი კი იმ დასაქვევ ქვეყნიდან გამომიგზავნა... ჯერ არ გამოხსნია. შენ გახსენი, მოძღვარო გავეგოთ რას მიგზავნის ჩემი მამა. ჩამაბარე ყველაფერი... შევიწახავ სანამ ვიცოცხლდები ჩემი შვილის სამახსოვროდ...
ყველანი აქვიტინდენ...
ღველსაც ცრემლები გადმოცვიდა.
და ვახსენი, მამაო, გახსენი... ვნახოთ რას მიგზავნის ჩემი სანდრო... ენაცვალოს იმის მამა...
ვახსენს!.. ამოლაგეს...
ფეხსაცემლების ჩოთქი, ხის სავარცხელი, ერთი პირსახოცი, ორი რუყული, საცვალი ერთი ბლუზა, წინდები, სამართებელი, მაკრატელი ერთი კოჭა შევიძიე, რამდენიმე მატრონი და ერთი ნაქირი. აი ყველა ისინი თუბი რაც დაჩრქვია სანდროსი.
ნეტავი ამ ხელსახოცში რაღა გახვეული წილაპარაკა მღველმა და გახსნა დაუწყო. ყველანი ცნობის მოყვარეობით შეტყუროდენ მოძღვარს.

ყველა გააკვირვა. ყველა დაამუნჯა იმ გარემოებამ რომ ცხვირსახოცში შევიძიე ალმონდა. ვერ მიზღვედი იყენ თუ რად უნდოდა სანდროსს ეს მიწა. რა საქროებისათვის ხელხის ეს ცნობის მოყვარეობა დაქმნა ყოფილი იმ წერილობა, რომელიც ცხვირსახოცში მიწათან ერთად ჩადგო სანდროსი.

უგნით ეს გარემოება და სცლილან კიდევ თავიანთ მოქმედების სფერო გაეფართოებინათ. ახლად შემუშავებული საშუალო გეგმის მიხედვით, რომელიც თბილისის თავად-აზნაურთა საკრებულომ ამ ერთი კვირის წინად დაამტკიცა, კომისია ოთხ ახალ განყოფილებას აარსებს: სამელიორაციო-სატექნიკოსს, სამიწისმომწოდლო, საკონსულტაციოს და სტატისტიკოსს. ამ განყოფილებათა გასაძლიერებლად კომისიამ უკვე მიიწვია ან ახლო მომავალში მოიწვევს შესაფერის სპეციალისტებს: ინჟინერს, იურისტს, სტატისტიკოსს, მიწისმომწოდელს, ინტროქტორებს და სხ. *
თუ ასე მცირე თანხით, ასეთ მცირე ხანში ესოდენი საქმე გააკეთა თბილისის საადგილმამულო კომისიამ, რაღა იქნება რომ შევძლებოდნოთ ეროვნული საადგილმამულო ბანკის დაარსებას. და რომ ეს შევძლებდეთ, ახლა მაინც, ამას ამტკიცებს საჯარო სამრწველო ბანკის დაარსება, რომელიც ახალწლიდან იწყებს მოქმედებას. როგორც ვიცით, სულ მცირე ხანში და ისიც ასეთ ქართველების დროს ამ ბანკისთვის მოგროვდა ხუთ მილიონ მანათზე მეტად.

სახალხო ლექციაზე.

კვირას, 9 ოქტომბერს, ქალაქის თეატრში, სახალხო უნივერსიტეტის გამგეობის ოფისში შესდგა ლექციების კითხვა. პირველად წაიკითხა ექიმმა ვასილ წერეთელმა შემდეგ თემაზე: „ხოლერა და მისთან ბრძოლა“.
პატ. ლექტორმა მადამო ვნით გავცნო ხალხს ხოლერის წარმოშობის მიხედვით, ის ვრცლად შეგებო იმას, თუ, როგორ იღამენ ფესვს ადამიანის ორგანიზმში ხოლერის ბაცილები, და როგორ სწამლავენ მას, რაიე იქვე, დაფაზე დახატულ სურათებით გავჩვენა. ლექტორმა ფრად საგულისხმეო და საქრო და რიგებებით მოუწოდა ხალხს ამ საშიშარ სენის წინააღმდეგ საბრძოლველად. ლექცია მეცნიერულად დასაბუთებული იყო და ნამდვილი ლიტერატურული ვნით წაითხული.
მეორე ლექცია წაიკითხა გრ. გიორგაძემ ფრობის შესახებ. ფრობის საკითხმა დღეს დიდი ყურადღება მიიპყრო საქართველოში, მის ავკარგიანობის შესახებ ამ უკანასკნელ ხანებში ბევრი იწერება სხვა და სხვა მიმართულების გამოცემებში, ასე რომ დღეს ის დღის წესრიგშია, და ამ დროს სწორედ მიზან შეწონილი არის მისე ლექციის კითხვა, მით უმეტეს, როდესაც ბევრმა არ იცის თუ რა და რა ტიპის ერობა არსებობდა საშოკიან წლებში და რაგვარი არსებობს ეხლა, რუსეთში. ამ ამხრივ ლექცია მართლაც საყურადღებო იყო, მასში მსმენელი დაინახავდა ამ ერობათა შინაარსს, რაც ლექტორმა შესანიშნავის დასაბუთებით აუხსნა ხალხს. ლექტორი დაგვიჩვენა კიდევ ამ თემაზე ლექციების კითხვას. ორივე ლექცია კარგი იყო. ხალხი ბევრი დაესწრო. X.

ღველმა დაქმნა ყოფილი პირსუფლების სურვილი და წერილი ხმა მალე წაიკითხა.
— ამხანაგო! სწერდა სანდრო თავის ამხანაგ ჯარის კაცს, მე ხვალ დილით ბრძოლაში უნდა გავიდე. ხომ იცი ჩვენი სიტუაცია ბეწვით ჰქვიდა. დაბრუნდები ცოცხალი თუ არა ვინ იცის. ჩემი ნივთებიანი ყუთი დარისხანას აბარა. ამ ყუთში სხვათა შორის ჩემი ვენახის მიწა მაქვს ცხვირსახოცში გამოხვეული და შენახული. ამ მიწას ათი თვეა უბით ვატარებ.
ახლა გთხოვ ნუ დამამაღლი და შემდეგი ჩემი თხოვნა შემიპრულებ: თუ ვინცოდა მომკლეს, მონახე ჩემი ვეკი და ეს მიწა ჩემი სამშობლო ქვეყნის მიწა—გულზე დამყარე. ეს იქნება ჩემი უკანასკნელი სურვილი და იმედი მაქვს, ამხანაგო, ამისრულებ ამ სურვილს...
ბოხუცი ანდრია და ელუკა აბლაგდენ... ტასოს გული წაუვიდა... ტურა გადავიჩინდა...
ყველანი აქვიტინდენ... ყველას მოულოდენელი, არაჩვეულებრივი სურათი გადაეშალათ თვალწინ...
მოდღვარმა მიწა ხელში აიღო, დაჩრქვია. ცრემლები გადმოუყარა და ხმამაღლა წარმოთქვა: „სახარლო სანდრო!.. ნეტავი სურვილი მაინც ასრულებოდა და ეს ერთი მიწა სამშობლოს მიწა დაყროდა გულზე უკანასკნელ ამოსუთქვის დროს!..“
გარგო.

სოფლები.

სოფელ ასკაურში (თვ. მაზრა) სალაღ დაიკარგა ქალი, ეფემია ბებია-ყური. პოლიციის ცნობით ქალი ქმარს მოუკლავს და მდ. იორში გადაუშვია.
ს. ლეხანდროში (სამეგრელო) ბოროტ-მოქმედებმა წაართვეს ადგ ბლესს ქუთაისის 760 მანეთი, სამხალხო გლეხს სახლი გაუყვიდა და ეს ფული ხარის საყიდლოთ სდომია.
ოზურგეთის მაზრის ბევრ სოფლებში საქონლის ჰირი მუსრს ავლებს თურმე ოთხფხთ. დახმარების საქმე როგორც გამომგვეყენ, ვერ ყოფილა სათანადოთ მოწესრიგებული.
სოფელ უშაფათის მცხოვრებნი ბაგრატი გვიჩილია, პეტრე ბერულავა ვრასტი თოდუა, ნიკოლოზ საქინა და ვეტომ გოგინაშა შეამდგომლობენ გუბერნატორის წინაშე, რომ მათ ნება დართონ გახსნან ხსენებულ სოფელში მომხმარებელი საზოგადოება „ოლიშა“
სოფელ. ჩანთაში (ზუზუ. მაზრა) რევოლუციის უნებართვოთ ტარებისათვის ორი კვირით ციხეში ჯდობა გადაუწყვიტეს ვ. გარდავს.

არ უნდათ რომ გავსრულდეთ

ყველასათვის ცხადია, რომ რუსეთის ფართო საზოგადოება ჩვენ ვერ გვეტობს. შეგნებულ ქართველთა ეს გარემოება საგონებელში ავლებს და სინდრის საშუალებას ეძებენ ამ სასწრაფო საკითხის დასაბუთებლად. ზოგი გავითის დაარსებას სხვაგვარად. ზოგი უტყობარ წამლად, ზოგი ქართველი მწერლების ნაწარმოების რუსულად თარგმნას და ზოგი კიდევ სხვას. ჩვენის აზრით კი, აღნიშნული საშუალებები, და ვერც სხვა ამ გავრი საქმეს ვერ უშუალოდ.

ყველაზე უწინ, ორმა სხვადასხვა ერმა, რომ ერთმანეთი გაცინოს, ამისათვის უმთავრესად მათ შორის ძმური სიყვარული არის საჭირო. ორ ერს შორის თუ სიყვარული არსებობს, ყოველივე სხვა საშუალება მათი დაახლოებისა და გაცნობისათვის თავის თავად გამოიძენება.
ამისთვის უპირველეს ყოვლია, ჩვენ უნდა ვეცადოთ პირველად ჩვენი თავი ჩვენვე გაცინოთ და როდესაც ჩვენ თავს ჩვენ გაცივობთ და გონებით ავმალდებით აი ეს ჩვენი შეგნება განვითარება აიძულებს, როგორც რუსებს აგრეთვე სხვა განათლებულ ერებსაც ჩვენი ქვეყნის შესწავლას და ქართველი ერის გაცნობას ჯეროვანი ყურადღება მიექციონ.—
შ. ბუჩიძე.
ლაქსია სოლომონის უსახანგ, წაკითხული იაივის ვ. წაკითხის მირა 8 ოქტომბერს.
ხოლერა—სამწელი მთარულია, რომელსაც ამ სენით ავადმყოფთა 50/0—70/0 ეწირება სხვერპლად.
მეორე მხრით, ეს სენი მით არის საშიშარი, რომ აღვიღად განითესება.
ხოლერის სამშობლო მდინარე განგეს შესართავი (გარეთოლებული დელტა) ითვლება, საიდნაც ეს მთარული ხშირად გადადის ინდოეთის სხვადასხვა ქალაქში, იქიდან კი დროგამოშვებით მთელ ქვეყანას მოედება ხოლმე.
ისტორიას ახლაც შემდეგი დიდი ენდემიები და პანდემიები (ენდემია ნიშნავს გამდებელი სენის გავრცელებას რომელსავე ერთს ქვეყანაში, პანდემია კი,—როდესაც გამდებელი სენი მრავალ ქვეყანას მოედება):
1) მეოქმეშემტესა, მეჩვიდმეტესა და მეოცამეტე საუკუნებში იყო დიდი ენდემიები ინდოეთში;
2) 1817 წ. ხოლერა ინდოეთიდან განითესა და თითქმის მთელს დედამიწას მოედინა; ეს პანდემია მხოლოდ 1823 წელს გაქვრა;
3) მეორე დიდი პანდემია, რომელიც დედამიწის მრავალ კუთხეს მოედდა, 1826—1837 წლებში იყო;

